

Մանգրամի Էքսփրեսս

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԷ ՎԷ ՄԵՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՒԷ

ԳԻՐԻՆՃԻ ՍԷՆԷ

1866 ՈՒՊՏԵՄԲԵՐ 16 ՃԻՒՄԱ

ՆԻՒՄԵՐՈ 150

Մանգրամի Էքսփրեսսի հասցեատեղը 6 հասկի սենյակում 300
նիւսիէ վերին կողմէն, քաղաքի փողոցի անկյունին,
իսկնոյն օրացոյց, 200 դր. օգուց, ալիքը ալիքը 100 դր. օլա-
րոյց, քէ նիւսիէ տախտի 30 ար փայտայտ քաղաքացի տըր :

Իսկնոյն կողմէն քաղաքի փողոցի անկյունին, քի-
րինճի տէքստու 5, քիւրինճի տէքստու 2,
քէ քիւրինճի վէ սայիւր տէքստու 1
էր դուրուց ալիքնուց տըր :

Մէքսիկայ վէ սայիւր, Պէյ-օղլունտա տոգրու-է-տա
349 նիւսիէ տէքստու 1 ԵՎԱՆԹ ՀԵՐԱԼՏ Թապիւ-
նէսիւտէ, Կարապետ 8. Փանսեանէ կէօնուրիլէճէ քտիր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՅԵՒ

Լէվանթի տա օգուցնուցուցուց կէօ-
րէ, Թուրքիա վիլայէթի միւսիլմէնի Նէ-
ճիպէ քիւրինճի հաղորէթիլէրի Տէր-սէաւոտէ-
թէ ալիքնուց օգուցնուցուց օլուց, քէ
Պապը-ալիքնուց կէօնուց քիւր լէվանթի տա
նէգարէն, Էֆէնտիլի միւսիլմէնի հաղ-
որէթիլէրի, Միտհէթ քաչա հաղորէթիլէրի
նէրինէ վալիլի վիլայէթ Թայեքին պուլ-
րուլաճապար տըր :

Նէճիպէ քիւրինճի հաղորէթիլէրի միւսիլմէ-
նի քիւր Բէշիտ քաչա սէֆիլիլիլէրի հէն-
կէաճիւրտա լոնտրաւա քէ Փարիստէ սէր-
քիլմապէթիլէրի մէմուրիլիլէրի իճրա
իլմիլ օլուց, քէ իտալիլի հիւքիլմէթ-
ճէ Թէքիլիլիլէրի քէսիլիլէրիլէրի Էհիլիլիլ
ու լիւսաթիլլարը տէքստու քէ պիլ քաթը
Ֆէթանէթիլմիլ օլուց գլարը աշիքեար
տըր :

Միտհէթ քաչա հաղորէթիլէրի քէնտի
մէմուրիլիլէրիլէրիլէրի շիմիլիլ քաւտար
Բէք օլուց Էհիլիլիլ ու տիլիլիլիլ Իպրաք իլ-
միլ օլուց, քէ Բէք օլուց իսլահաթիլլար
իճրա իլիլիլիլիլ տէքստու օլուցնուց-
տան, Լէվանթիլլա քաղաքիլլա պիլ սէհ-
վիլիլիլ օլուցնուց, քէ Նէճիպէ քիւր
տի հաղորէթիլիլիլիլ պաչա պիլ վիլայէ-
թէ վալիլիլ Թայեքին պուլրուլաճապ օլմալա-
րը, պիլճէ տահա զիւտտէ իհիլիլիլիլիլ
տիր :

— Խաղինէճէ իտալիլիլիլ մուճիպ օլուցն
նիլիլիլիլ, վիլայէթիլլա քալիլիլիլիլիլիլ
նըն լաղիլ իսիլիլիլիլ հալիլիլիլիլ տիր :

— Պիլ Թաղըմ հայտաւտար Եւրոպա-
նիլիլիլ Օսմանիլ Թորրաղընա կէօնիլիլ-
րիլիլիլիլ ասալիլիլիլ Ծահանէ վէ գըրսէլտար-
լարը մալիլիլիլիլ պիլ չօղու գօլա-
լանտըգտան պաչա, պաչա տէրտէթիլ
տիլիլիլիլ տախտի Տէր-սէաւոտէթէ կէօն-
տէրիլիլիլ տիր :

— Գործիւտան ալիքնուց պիլ իսապէրէ
կէօրէ, Եւրոպա քալը հաղորէթիլլա
Գործիւտան ալիքնուց Ուլիլիլիլիլ ալ-
տէթ իլմիլ, քէ չու ալիքնուց, Փը-
լանսա իսալիլիլիլ նաղըրը Մ. տը մարքի
տը Մուլիլիլ օրատան կէօնէթիլիլիլիլ,
միւսիլիլիլ ճէնապիլիլիլ Կիրիտ հաղ-
գընտա պաչա միւսիլիլիլիլ կիրիլիլիլ-
լիլիլ համլ օլուցնուց տուր :

— Պէյրուլիլիլիլ ալիքնուց իսապէրէ
կէօրէ Թօղէթ Գարափիլիլիլ Եւրոպա
նա կէօնիլիլ հալիլիլիլիլիլիլիլ պուլլու-
մուց տուր :

— Փարիս սէֆիլիլիլ սապըք Սաֆէթ
քաչա հաղորէթիլլա Տէր-սէաւոտէթէ ալ-
տէթ պուլլուց օլուց տուր :

— Զաթը հաղորէթիլ իսիլիլիլիլիլիլ
հի Պէյլէր պէյի սէրալը հիւսիլիլիլ-
րիլիլիլիլ Տօլմա պաչա սէրալը հիւսիլ-
նուցնուց նաղ պուլլուցնուց միւ-
նասէպէթիլիլիլ պիլ իսաղըմ մէտէնուց
պօրիլիլիլ ճէպի հիւսիլիլիլիլիլիլիլ Է-
տա պուլլուցնուց, մահալիլիլիլիլ իսիլիլ-
լարընա իսալիլիլ պուլլուցնուց տուր :

— Տիւն ալիլիլիլիլ չըգարլիլիլ իլիլիլ
Օրիլիլիլիլ չու ալիլիլիլիլիլ վուլլուցնուց
օգուցնուց տուր :

« Կէօնէ քաղաք իլիլիլիլիլ, Էօլլէն-
տէն սօնրա, Պէյ-օղլու վէ Գալաթա Թա-
րափլարընտա, պէշ քաչա պիլ գըգ պու-
լան իլիլիլ 300 դուրուց միւսիլիլիլ վար ի-
տուկիլիլ պիլ տէլլալ պաղըրմաղտա իտիլ :

« Գօնա գարըլար իսիլիլիլիլիլիլ կիպի
մանէպար վիլիլիլ, մուլիլիլիլ օնար գա-
րաթիլլար տըր տէլիլիլ Եւրոպա քա-
ղաքիլիլիլ իլիլիլիլիլիլիլ, մէրգու-
մէնիլիլ Թէքէ քաղաքիլիլիլ Տէրիլիլիլ քա-
ղաքիլիլիլիլ իլիլիլիլիլիլ օլուց պիլ Եւ-
րոպա իլիլիլիլիլիլիլիլիլիլիլիլիլիլիլիլիլ
ընտան Թապիլիլիլիլ չէրմալ օլմուցնուց

« Պու հիւսիլ իլիլիլիլիլիլիլ, պիլ Թա-
ղըմ գօնուց չօնուցնուց մէքիլիլիլիլ չըգա-
րաք քաղաքիլիլիլիլիլիլիլիլիլիլիլիլիլիլիլիլիլ
ղալիլ օլմուց օլան գըգ պիլ Բուլ ֆալիլ-
իլիլիլ օլմուցնուց օլան պիլ իսանէնիլիլ
ճիլիլիլիլիլ կէօրիլիլիլիլ, քէ մէրգուցնուց իս-
միլիլ լիլիլիլիլ չաղըրըլար. քէ մէրգուցնուց չ-
նուց տալիլ քէնտի արգաւալարընը Թա-
ղըրըլիլիլիլ, քէնտուլիլիլ անա պապարնա
կէօթիլիլիլիլիլ տէյի աղլալիլիլ պալար. -
Պիլիլիլ անիլիլ մէրգուցնուց չօնուց
քէնտիլիլիլիլ կէրիլ չէթիլիլ, քէ Եւրոպա պիլ գարը
կէօրիլիլիլիլ, սօգաղալաք չօնուցնուց տա-
րըլիլիլիլ պալար :

« Կէրգուցնուց չօնուցնուց իլիլիլիլիլ Էն
պիլիլիլիլ օլան 12 քաչա պիլ չօնուց,
ղալիլ օլմուց օլան չօնուցնուց սահիլիլիլիլիլ
իսապէր վիլիլիլիլիլիլ օրատան պիլ Եւր-
կիլիլիլիլ, մէրգուցնուց տիլարը չըգարմա-
սընարիլիլ պէթիլիլիլիլիլ չիլիլիլիլիլ իսա-
պէր վէրիլ :

« Պիլիլիլ քիլիլիլ Էփիլիլիլիլ վալիլիլիլիլ,
սօգաղալալ քալիլ կէթիլիլիլիլ պիլ տալիլիլիլ
տըմ իլմէք իլիլիլ պիլիլիլիլիլիլ օլուց-
ղու հալտէ գօղարաք վէ աղլալիլիլ կէլիլ,
մէքիլիլ իսանէնիլիլ քաղաքիլիլիլ վուլլուց,
քէ պաղըրըլ քիլիլիլիլիլ իտէրէք չօնուց
իլիլիլ իլիլիլ, օրատա Էօլլէ պիլ քալիլիլիլ
չօնուցնուց պուլլուցնուցնուց ճէվալընը ալըր :

« Պու հիլիլիլիլիլ, մէրգուցնուցնուց
տա պուլլուցնուց քիլիլիլիլիլ իլիլիլիլիլիլ
քէսիլիլիլիլիլիլ, հիւսիլ գօր իլիլ Էփիլիլիլիլ
իլիլիլիլ, քէ չօնուցնուց պուլլուց չըգարըր
վէ վալիլիլիլիլ իլիլիլիլիլիլ :

« Զանն իտէրիլ քիլ քալիլիլիլ Թարափըն-
տան չու իտուսուսիլ իլիլիլիլիլիլ միւսա-
լիլիլիլ օլուցնուց տուր. մէսմուլալ չէգա-
րէն մէրգուցնուց չօնուցնուց գօր իլիլ կիրիլիլ
ալան պիլ Էսիլիլիլ Էրմէնիլ օլուց, քէ մէրգուց
րէթիլիլիլիլիլ նասիլիլ վիլիլիլ պիլիլիլ վէ
սահիլիլ տիրանէթ չօնուցնուց իսէ, պիլ Ֆրան-
սըլ չօնուցնուց իլիլիլ :

Խրիլիլիլիլիլ Եւրոպա պիլ չիլիլիլիլիլ,
չօնուց գաղաղըրըլ տէյի իլիլիլիլիլիլիլիլ

մէքսէ, վէ նիւէ տէֆալար նիւէ ուղղուն-
առաջնորդարը մեծիւ օլմադտա իքէն, շիմ-
տի պիւղլաթ խորթիւնարըն նէնուտի չօ-
նուղու դարաթմանա չըդըմալարը, կէրէք
խորթիւնարը վէ կէրէք մէտէնիքէթ իշին
բէք քիւշիւք պիւր լէքէ տէյիլ տիւր դանն
խտէրիւ. հալ պու քի պու ալէմտէ սօթու-
լուգ եսպանիլիքտէն տախի ֆէնա օլտու-
ղունտան հէր շէյի եսալըրտըղընտա շիւքնէ
եօգ տուր:

— . . . խմբագիր .

Այսօր 240 թիւ Աւետարեւր կրօնական
լրագիրը դիպուածով մը ձեռքս անցաւ, ու-
րուն մէջ Ձէյիթի նկատմամբ Ձեր գրածին
դէմ պատասխան մը գրուած էր, որ կերե-
ւայ թէ Աւետարեւրի խմբագիրը Ձեր գրածը
սխալ հասկըցած, կամ անանկ հասկընալ ու-
ղած է, եւ հետեւապէս բոլոր ըսածները
նոյն սխալ հասկացողութեան վրայ հիմնած
ըլլալուն, ըստ իս սլատասխանի ալ արժանի
չհամարուիր: Աւստի Ձեզ թողելով պատաս-
խանել այն խօսքին նկատմամբ (որուն վրայ
պատուելի խմբագիրը իր ուրախութիւնն
յայտնելով ձեզ եւ ձեր բարեկամները ժողո-
վարուն կը հրաւիրէ, որ անշուշտ աս ալ սխալ
հասկընալ ուղեղուն հետեւութիւնն է), ես
ինչի պարտք կը համարիմ միայն երկու գլու-
խաւոր կէտերու վրայ իմ գիտողութիւնս յա-
ռաջ տանիլ:

1. Ճիշդիւ կրօնականները իրենց հակա-
ռակորդին դէմ խօսած ատեն՝ սովորութիւն
ունին հակառակորդին ըսածները եւ ուր
գրուած ըլլալը իրենց ուղեղներուն աչքէն
ծածկել: որպէս զի չառնեն եւ չկարգան...
արդեօք Աւետարեւրի խմբագիրն ալ ասանկ
նպատակ մը ունեցած է, որ Մանդուկի եւ
Մասիսի դէմ գրած ատեն՝ իր Աւետարեւրին
թիւն յիշած ու միեւնոյն ժամանակ Ման-
դուկին եւ Մասիսին ո՞ր թիւերուն մէջ
գրուած ըլլալը ծածկած է. քանի որ պէտք
էր առաւել այն լրագրաց թիւերը յայտնել,
որպէս զի իր ընթերցողները կարող ըլլային
դանտեք եւս տեսնել, կարգալ եւ իր գրածին
հետ բաղդատել: Միթէ իրաւունք չունինք
իր անկեղծութեանը վրայ կասկածելու:

2. Իրաւ է որ ամէն կրօնք ազատ է,
եւ ինչպէս ամեն մարդ ալ ազատ է իր հաւ-
նած կրօնին հետեւելու եւ քարոզելու, եւ
նոյնպէս ալ իւրաքանչիւր կրօնաւորաց ազատ
է իր ունեղիւնները այս, կամ այն կրօնքէն
զգուշացունելու:

Սակայն Աւետարեւրի խմբագիրը կրնայ
ինքզինք ազատ համարել յանուն կրօնի քա-
րողութեան՝ իսկ մը մարդիկ թշուառ եւ
խեղճ ընելու: Այո՛, Քրիստոս ըսաւ որ՝ կը-
սէ Աւետարեւրի խմբագիրը, «գացէք բո-
լոր աշխարհ եւ Աւետարանը քարոզեցէք բո-
լոր ստեղծուածներուն» . սակայն Քրիստոս
ըսաւ ալ արդեօք որ՝ չընդունուած տեղը
բռնի մանեն, խռովութիւն հանելու առիթ
տան, եւ ոտքերնուն փոշին թօթ լելով դուրս
չելլեն, այլ ոտակնութեան զիմն, եւն. որ
Քրիստոս փառաւորուի: Ըսել կուզեն թէ
«չարը գործելու են, որ բարին գայ»:

Ըստ իս՝ պատ. խմբագիրը ազատ է թէ
բարբարոսներու եւ թէ կըթեալներու մէջ

մտնել Աւետարան քարոզելու, եթէ կընդու-
նին. սակայն ինչու համար կուզէ այս,
կամ այն փողովորդին մէջ մտնել եւ քա-
րողել, ի՞նչ է իր վախճանական նպատակը:
Արդեօք արքայութեան որդի ըլլալու միակ
պայմանը նախ աշխարհիս մէջ յաւատ թըշ-
ուառ ընել եւ ճգնալն է:

Ինչպէս է որ մարդս կամ դէպ ի բարին
եւ կամ դէպ ի չարը յառաջադիմելու տրա-
մադրութիւն կամ աճում մը ունի. նաեւ ըը-
նական է մարդու իր ձեռք դարկած որ եւ
իցէ դորձը գլուխ հանելու, կամ կարելի ե-
ղածին չափ կատարելութեան հասցունելու
ջանալ:

Պատուելի խմբագիրը 30-33 տարիէն
հետէ Պօլսոյ մէջ իր ձեռք դարկած դորձը
ո՞ր աստիճանի հասուցած է. նիւթաղէս եւ
բարոյապէս ի՞նչ օգուտ բրած է այն փոք-
րիկ խումբին, որ այսօր աչքերնու առջին
թշուառութեան եւ խեղճութեան կենդանի
պատկեր մի է, մանաւանդ՝ խմբական օրի-
նակ մը տմէն քաշաքի մագոլորեան ապա-
ղային, որոնց սանձը արդէն կամ պատուե-
լի խմբագիրն ձեռքն է, եւ կամ նոր ձեռք
սխալ տունէ:

Թող բաղդատէ պատուելի խմբագիրը
Պօլոսոյ Հայ բողոքականաց 10-15 տարի ա-
ռաջուան քարոզական եւ նիւթական վիճակն
հիմնական ցաւալի վիճակին հետ. եւ թող
ըսէ թէ ի՞նչ է իրական պատճառը, որ փո-
խանակ յառաջ դիմելու, յետոյ յետոյ ընկը-
կած է. . . արդեօք սխալ. խմբագիրն ձեռք
դարկած միակերպական կործանիչ վարչութեան
կերպէ՞ն է. թէ օրինաւոր դպրոց մը չըն-
տեսէն եւ արդէն եղածն ալ գոցուելէն
յառաջ եկած է այն թշուառութիւնը:

Արդարեւ մարդկային զգացում կրող մը
չկրնար չցաւիլ, չողբալ եւ չարտասուել,
եւ այն, որը Պօլսոյ Հայ բողոքականաց (որ
մեր արիւնն ու ոսկորն եւ սիրտն ու հոգին
են) մեծ մասին ներքին իրական կացութեա-
նը լաւ տեսնել ըլլալ. բայց պատճեղի
խմբագիրը հոգ չընէր, անտարբեր հանդի-
սատես է եւ խիղճ ալ չընէր եւ գուցէ առա-
ւել կստերախմանայ, երբ իր ժողովորդը ճնշ-
եալ ու խեղճ վիճակի մէջ տեսնէ. քանզի
այն ատեն աւելի կը բռնաբարուի իր գլուխը
բռնութեան առջիւ ծնելու . . .

Ի՞նչ կուզէ պատուելի խմբագիրը. բան
չըսուի եւ թող տրուի . . .

Եթէ մարդ չըլլայինք, մարդկային զգա-
ցում, սիրտ, գուրբ եւ կարեկցութիւն չու-
նէնայինք, եւ այն ատեն լուռ մնալով թող
կուտայինք, որ պատուելի խմբագիրը եր-
թայ աղատ աղատ քարոզէ, եւ հոս տեղի
փողովորդեան պէս խեղճ ու թշուառ ընէ
մէկդի ելլէ. . . բայց չէ, որովհետեւ մարդ
ենք, եւ կը սիրենք մարդկային սեռը հոգ-
ւով չափ, ուստի պիտի խօսինք եւ պէտք
եղած ատենն ալ մանր դիտողութիւններ ը-
նելով զգալի, շօշափելի եւ տեսանելի վա-
ստի պիտի դիպենք. . .

. . . խմբագիր, կը խնդրեմ որ բարեհա-
ճիք տեղի մը չնորհել սոյն գրութեանս Ձեր
պատուական լրագրոյն մէջ:

Մնամ բարեկամդ, եւն.

44 Սեպտեմբեր 1866

ՄԱՐԿ

— . . . խմբագիր

Սրտեւրու մէջ տարրացած ռիսակալութեան
եւ անհնական ատկութեան կիրքը անընդ-
հատ յուզուելէ ետքը, վերջապէս զինքը
այլ յայլմէ ընող եւ միտքը վրդովող եռան-
դը հանդարտեցաւ այս շարժում:

Մերօրեան դպրոցը փառաւոր կերպիւ
բացուեցաւ, ճանարտութեան պաշտպան եւ
արդարութեան կողմնակիցներու շնորհիւ,
վերատեսչութեամբ Ուսումնասէր ընկերու-
թեան եւ անոր ատենապետ Պ. Ստեփան
Ոսկանեանի, ուր հասարակութեան մեծա-
գոյն մասին տեսչանօքը պարոն Մատթէոս
Մամուրեան հրաւիրուեցաւ Հայկաբանու-
թեան բարձրագոյն դասերէն մէկուն դա-
սառութեան պաշտօնին յանձնառու ըլլալ
եւ երկրորդ դասարանին դասատու կարգե-
ցաւ Պալստանեան պարոն Սարգիսը:

Նոր կարգադրութիւններու սկզբնաւո-
րութիւն մը ընելու եւ ծագած զժողովուն-
ները անհետացնելու նպատակաւ, Ուսումնա-
սէր ընկերութիւնը քանի մը զոհողութիւն-
ներ ընել պատշաճ սեպեց, որոնք կեր-
պիւ իւրեք դպրոցին հակառակորդ մասը դո-
հացուցած եղաւ, եւ անցեալ վիճակին դար-
ման մը տանելու ու միաբանութեամբ եւ
եղբայրսիրութեամբ իր ազգօգուտ ու ձեռ-
նարկած նպատակին հասնելու յոսով մաղ-
թանօք հաշտութեան զիմեց, զոր արդէն
Արշալոյսը իւր 187 թուովը ծանոյց, եւ
այսօր կը յսենք թէ դպրոցը ամենայն բարե-
կարգութեամբ կը յառաջանայ եւ յուսամք
թէ անկէջ հաստատուն եւ ամուր ընթացք
մը սխալ ունենայ ապագային մէջ:

Եւ հիմա որ կիրքերը հանդարտեցան,
գրկենք դիտարութեան, միանանք, եւ եթէ
հանրութեան օգտին բարեկամ ենք, չզա-
նանք մեր քաջալերութիւնները ընկերու-
թեան տալէ, մեր նպատակները սիրով եւ
յօժարութեամբ նուիրելու չխնայենք յօգուտ
Ազգին եւ ի բարի դաստիարակութիւն ա-
պագայ սերունդին, եւ այն ժամանակ ըն-
կերութիւնը մեծապէս հոգ պիտի տանի եր-
կուստէք վարժարանաց մէջ ճշմարիտ եւ
հիմնական դաստիարակութիւն մը հաստատել
սրմէ գուրկ կը գտնուին այժմ:

Դպրոցէն վերջը, քաշաքիս գրադիտա-
կան պզտիկ շարժման վրայ երկու խօսք,
Տէտէան յարդոյ Յարութիւնը որ իր զանա-
զան թարգմանութեամբ արդէն ծանօթ է
ազգայնոց, այս անգամ Աղեքսանտր Տիւմա
գաղղիացի երեւելի վիպասանին աշխատա-
սիրութենէն «Կոմա Մօնթէ-Քրիսթօ» անուն
ընտիր գրօսցուցիչ եւ ընդարձակ վիպասա-
նութիւնն ալ ազգային բանասիրաց կնծայէ
վեց հասարով: Արդարեւ պզտիկ ձեռնար-
կութիւն մը չէ այս, յոր ձեռնամուխ եղած
եւ արդէն կատարելագործած է իսկ յարդոյ
Տէտէան, կրկին ուրախ եմք տեսնելով որ
ընտիր տիպով եւ մաքուր թարգմանու-
թեամբ կընծայուի այս:

Հասարակութիւնը անշուշտ պիտի փու-
թայ բարի ընդունելութեամբ մը վարձատրել
դայն, որուն իրաւամբ կպպասէ արդոյ թարգ-
մանիչը:

Իզական սեռը, որուն համար ըսուած է

որ շատ իրերու մէջ կուզէ նմանիլ արականին կամ գոնէ հետեւի, այս շարժման մէջ ալ շուզեց ետ մնալ եւ հետեւելու գովելի փախազը յայտնեց: Լիւսի Պալատանեան աղանիւ օրհորդը առաջինը եղաւ, եթէ չեմք սխալիլ: Իշխիւն օրհորդաց մէջ, որ գրաւոր երկասիրութիւն մը կընծայէ հասարակութեան: Աղանիւն անուէն բարոյական վէպի մը թարգմանութիւնն է այս: Կը չնորհաւորենք զինքը այս ատպարեղին մէջ, ա՛ն, երանի թէ իր բարի օրինակէն ուրիշներն ալ խրախուսուելով գրականութեան սէրը արծարծէին իրենց մէջ զանազան պատմական թարգմանութեամբ կամ որ եւ իյէ յօգուածներով: այո՛, կը ճանչնանք եւ ուրախ ենք ըսելու որ Իշխիւն մէջ գրագէտ թարգմանութիւններ չեն պակսիր, այլ կը փափաքէինք զիրենք ասպարէզի մէջ տեսնել հետեւելով Լիւսի օրհորդին, որուն օտար լեզուներու մէջ բաւական հմտութիւն ունենալը 'ի մօտոյ գիտէինք, այս անգամ իր այս նոր աշխատասիրութեամբ մայրենի լեզուն մէջ ալ բաւական հմտութիւն ասանալը կ'ապացուցուի, զոր մինչեւ հիմա չէինք գիտեր:

Անցեալ նամակիս մէջ գրած էի ձեզի թէ քաղաքիս « Էմբարսիս » անուն գաղութիւն պատուական լրագրին տէր-խոնարհը աղանիւ Սիմոն-Բուլիս վրայ յանկարծ մէկը գիւնացը եղնիկով փաւաղանով մը ձախարտէն ծանրապէս վիրաւորեր էր:

Այսօր գոնութեամբ սրտի կիմանամք որ ընդունած մերքը կարծուածին չափ ծանր չըլլաւուն, կատարելագէտ բուժիչ է եւ հետեւաբար միւսիւ Սիմոն-Բուլիս իւր առողջութիւնը ստացած ըլլալով, իւր լրագրին խմբագրութիւնը կը շարունակէ իւր սովորական աշխարհութեամբը: Այս երիտասարդ գրագէտը, Իշխիւն անուն կարգի անձանց համարուած որ համակրութիւնը կը վայելէ:

Քաղաքիս ընդհանուր կառավարիչ վանս, Ալբերտ Ժաշան, քանի մը օրէ 'ի վեր կառնոր դործերու քննութեան համար Այսօրն կը գտնուի:

Ժամանակ մը « Ժարտէն » տը Զմիւռն Կոչուած ընդարձակ ուղարձալի պարտէզը գոց մնալէ ետքը, այս օրերս դարձեալ բացուեցաւ վերահասարակութեամբ Արմենի երաժշտին, իրեն ներկայութեամբ պատուող ընտանիքները կարելի եղածին չափ գո՛ ընկեալ կը խոստանայ:

40 Ապրիլի 1866
Իշխիւն

Թ Ե Շ Ե Ք Ի Ի Ի

Իկէր պէնիւն աստեմ իշին Եքսիկէրին նին զայրէթին չէքմէք, գաւոր ու հայ. օրհեթին թանրմագ, վէ Երտէն կէլէն իմտատ ու մուսվէնէթի տիրիլ իթմէ. մէք Փարզ իսէ, զայրէթ վէ մուսվէնէ. թէ նայիլ օլան թարաֆընտան իզհարը թէ չէքքիւր օլունմագ տախի Փարզ տըր: Միւնտտի զայրէթին չէքմիշ օլան զարթար հագգընտա գաթէն թէ չէքքիւր իթմիլի իզհար իթմիլիլի կիպի, Ման

զումէ զայրէթին չէքմէք հագգընտա տախի էզ ծան ու տիլ իզհար իտէրիլ:

Իշթէ Մանզումէմիլ պիրինճի տէվրի. նի պիթ իրմէքտէ, եանի 150 ինճի նիւմէրօնա գատէմ պատմագտա տըր:

Մանզումէմիլ, խալիսանէ սեօյլէտի. կիմիլ հալտէ, ալթը պյոտ, պաշգա զա. զէթալտըն օն տըթը սէնէտէ ալամատը. զը եօլու ալմը, վէ շու թէգատտիւմէ պաշլըմա զէվաթը քիթապէթըրէրման վէ զայրէթէչան սայէսինաէ միւսէսսէր օլապիլմիշ տիր:

Դագէթամըլ պու կիւնքի կիւն, քեաֆֆէյի տիւշմէնլէրին տապէթլէրի. նէ, վէ քեաֆֆէյի հասեաթլէրին զայրու զարազարընա, վէ հէք նէվի հագա. լէթ, Փալ ու գէմմ, սիթէմ. թէհաիտ վէ քիւթըրլինէ գարչը գատա կիպի մու. գապէմէթ իտէրէք, մէմալիքի մահրու. սէյի Ծահանէտէ պուլունան վէ պիրինճի տէրէճէտէ օլան զագէթալարըն սըրասընա կէչմէք շէրէթինէ նայիլ օլմուշ տալ:

Եվէթ, Մանզումէ պու կիւնքի կիւն, միլթիթիմիլտէ Էմալի նա մէչհուտ օլ. տուղու հալտէ հէր կիւն Էվրօպատան թէլէկրաֆ ալմագտա օլուպ, հէր կիւն վագէթինաէ թապ ու նէչը օլունմագ. տա, հէր նէվի լինա վէ միւտաչէնէյի պէր թալաֆ իլէ, սէրպէսթիլէթ շէրէ. Ֆիլէ իթթիլար իթմէքտէ, վէ էն սէր. պէսթ գաղթալարըն էն թաղէ հապա. ուրպէրին էհալիլէ եթթիլտիլմէքտէ, վէչասըլ, էհալիլիլի հիլ պիր միւ հիմմ հալտալտանէ մահրու գրմամաէա շալըշորդըյա պէրապէր, հէր նէվի գապա. լըք, իթիլալտալթը պաթըլէ, վէ էք. քեալը ճահիլէ բէրտէլէրին շաքեաչար իթմէքլիլէ տախի շալըշոր տէվամ իթմէքտէ տիր:

Պուկարտանտա գաթինազար, պիր թալաֆտան իսանը թիւրքիլի հէր քէ. սին անխաճաղը սուրթտէ եազարագ, վէ տալա միլթի վէ մէզհէպ Փարզը ա. լամագսըզըն, անճագ հագգանիլէթի իսթիսհապ իթմէքտէ, վէ ումումուն մէնֆաաթընա շալըշմագլըք քէնտուլէ պիր մ. պտէ վէ հէտէթ իլէտիլինտէն, հէր միլթիլ իշինտէ օղունմագտա, վէ էրմէնիլէ պահարըր տախի էքսիլ իթմէտիլինտէն, հէմ թիլթիթիլիլիլի հէր սը. նըթընա եարանմագտա, վէ հէմտէ նիլէ գաթլարըն էրմէնիլէ էօյրէնմէքլիլէ աը. զու իթմէլէրինի մուճիպ օլմագտա տըր:

Վագաա, Մանզումէնին շու շիմիլ. քի մէմուլին զայրի օլան հալի քէսպ ի. տէպիլմէսի իշին, խալիլ գահմէթ չէքիլ. միշ, խալիլ Ֆէտաքեալըք իտիլմիշ, վէ. հատըլ եէվմիլէ 300 զուրուշուգ պիր մէ. սարիֆ գարուսու աշըլըշ տըր: լաքին, կէրէք քէնտի վէ կէրէք էհալիլիլ թարա. Ֆընտան զու հուրա կէլէն չէվգ ու զայրէթ, պուլարըն քեաֆֆէսինէ զալէպէ իթմ

միշ տիր, վէ հալեա տախի իթմէքտէ տիր. Էվէթ Մանզումէ կիւնտէն կիւնէ իլէրու. կիթմէքտէ տիր:

Տիւշմէնլէր հէր նէ սեօյլէր իսէ սեօյ. լէսին, Մանզումէ էհալիլին խալի ու մէն. ֆաաթը իշին շալըշմագտա օլուպ, վէ եազարգլարըն ումում իշին եազարագտա օլուղու հալտէ, էհալիլ թարաֆընտան տախի հիւսնի գապուլիլիլէթ պուլմագ. տա, վէ կիւնտէն կիւնէ թէչվիլ օլուն. մագտա տըր:

Պու եօրոա պիր զագէթա շաքարմագ իշին, լա ագալ 1000 լիրա սէրմայէ լագըմ. կէլըր իքէն, Մանզումէ եալընը զայրէթ. վէ իւմիտ իլէ եօլա շաքմըշ, վէ քէնտիլ. թիպար ու լաղպէթինէ կիւլէնէլէք, հէր խալահաթա էլ աթմըշ, վէ տօսթ. ու զայրէթէչանը սայէսինտէ մէզքիւր. մէսարիֆինի գաբատըր տէրէճէյէ կէ. տիլթուէն տաչգա, փարա գաղանմագ թա. լիլիլիլէ տախի գատէմ պատմը տըր:

Մանզումէնին հէր սընըթ էհալիլ իշինտէ կիլ լի վէ աշիքեալ պու գատար տիւշմէն. լէրի պուլունուպ, վէ հատտէն պեատէ. զայլէ, թէլաշ, վէ զահմէթ չէքմէքտէ, վէ պու գատար մէսարիլ իլիլմէքտէ օլուղու. զու հալտէ տախի, թարիլ ու մէպտէսինի տէյիլթիլմէմէսի, գանն իտէրիլ քի, զի. ետտէսիլէ տիլթագթա շտեան պիր շէյ. օլուպ, վէ պէրքիտէ, պաղը քիւլէք էիւ. լէքլի վէ սէպաթ ու մէթանէթսիլ ա. տամըր նէգոնտէ պիր նէվի շալըշմագ. տախի տոտ օլունմագտա տըր: շիւնքի, միլթիթիլ զագէթալարըն էքսէրիսի, կէնիլիլիլի, սահիլ թիւթպէլէրի, վէ հէր ճահիլ միլթիթտէ էն զիւտտէ նու. Ֆուգքեալ պուլունան բուհպան զիւմ. լէսինի գօլթուգլամագտա, վէ պիրէր. ճիլէթլէ հիւսնի թէվէճճիւ շէրինի գա. զանմաեա, վէ պիւնաէն ալէյ իլէրու կի. տիլ զիւտտէ միւշթէրի պուլմաեա շա. լըշմագտա իքէն, Մանզումէ իսէ մու. զայրիլ օլաչագ, մէզքիւր սընըթլար. տա պուլունանլարըն հէման քեաֆֆէսի. նին հարաքիաթը նա մէրիլիլիլիլի գար. շը սեօյլէմէքտէ, տէթլէրլէրինտէն սի. լինմէքտէ, վէ օտա վէ խանէլէրինտէն լէտտ օլունմագտա տըր: Հալ պու քի, խալը, Մանզումէ ալա շալըն տէյիլ. տիր, վէ Մանզումէ անճագ պիր թաղըմ. քէսանըն խաթըրըն խօշ իթմէքլիլիլի իր. թիլթապ իթմէյիլ, իլա ումում էհալիլի. հօշուտ իթմէյէ շալըշմագտա, վէ հէր իլիլիլի ումում էհալիլտէն պէրլէմէքտէ, վէ հագգաթմէնտէ քէնտի հիսապընտա եանըմագտա օլմատըրըն շէմ կիպի ա. չիքեալ ուրլէթտէ կէթմէքտէտիր. զիրա, էօյլէ զագէթալար կիւնտէն կիւնէ կէրի. կէրի կիթտիլէրի հալտէ, Մանզումէ ի. սէ իլէրու իլէրու գօշմագտա տըր: պուլն. ասնտա գաթինազար, վագթլինտէ պու.

լուսնան նուգուգըքեարարաւ էսիր օլարագ
ղազէթաճըլըգ իթմէք հէր ատամ իշի օ-
լուպ, հալ պու քի հէր նէվի տիւշմէն
վէ մուգավէմէթէ տաեանարագ սէր-
պէսթճէ զազէթաճըլըգ իթմէքլիսն ան-
ճագ էրատամ իշի օլուգուգուն բանա պիւ-
մէքտէ տիր :

Ճագաթ, պու ճիւմէ իլէ տախի Ման-
գուլմէնին պիր գաշ արգուլար տաճա վար
տոր իճրայէ կէլէճէք, ինչաալաճ պիր սէ-
նէտէն սօնրա մէքքիւր միւրաուլարը հու-
տուլինի կէօրմէք իգպալինէ տախի, տիւշ-
մէնլէրինէ դարչը նայիլ օլաճագ տոր : Եա-
նի պիրինճիսի նիւսխէսինի տաճա զիեա-
տէ պիւեիւթմէք, իքինճի երլըղընը իս-
թանալը իշին 120, վէ թաշալար իշին 130
ղուրուշա ինտիրմէք, վէ նիւսխէսինի 20
շէր վարաեա սաթտըրմագ, իւշիւնճիւ
Մեղու եօլունտա կիւլտիւրիւճիւ պաճս-
լար թէտարիք վէ տէրճ իլլէմէք, տէօր-
տիւնճիւ իսթիֆատէ իտիլէճէք պազըրէ-
սիմլէր իլէ միւգէյեէն գըլմագ, վէ պէ-
շինճի զիւրաթ վէ թիճարէթ վէ մէվատ-
տը սայիրէ իւգէրինէ միւֆիտ պաճալար
տէրճ իլլէմէք :

Մանգուլմէ պու արգուլէրինէ տախի
նայիլ օլապիլմէք իշին, թաշալարտա
պուլունան զայրէթքէշ մէմուրլարըլա
տօսթլարընը պիր գաթ տաճա զայրէթ
վէ հիմմէթլէրինի արթըրմալարընա, վէ
միւշմէթլէրինին վագթիւտէ ագճէ եէ-
թիշտիրմէրինին, վէ իսթանալարտա նիւս-
խէ իլէ սաթըն ալան զաթլարըն սաեքը-
նըն պիր գաշ եիւգ տաճա արթմասընա
միւհթաճ պուլունմագտա տոր : վէ պու
պապտէ տախի էմէլէ զլէպիմիլ վարտըր,
զիրա տօսթ, մէմուր, վէ եախօտ մուլ-
պիր պուլունան զաթլարըն, տօղրուսու
ղազէթամըլ հագընտա իգհար իթ-
տիքլէրի զայրէթ վէ ֆէտաքեարըգ ին-
քիար օլունմագ պիր հալտէ օլուպ, վէ
էհալթ թարաֆընտան կէօսթէրիլէն շէվգ
ու զայրէթ իսէ, ալէնէն իգրար իտէրիլ
քի, հէման հիւ պիր զազէթաճ հագ-
գընտա կէօրիւմէմիշ տիր : շէյլէ քի,
Մանգուլմէնին նէշը ու ֆիրուլթուլնա
պաշաուղըմըլ իլք ալարտա, անճագ
եէվմիլէ 80-100 վէ 120 նիւսխէ սաթըլ-
մագտա իքէն, շիմտի իսէ 300-350-400 վէ
հաթթա պազէն 500-600 նիւսխէ գաւտար
սաթըլմագա պաշաւմըլ տոր : վէ շունու
տախի մէմուլնէն վէ իթթիխարէն պէ-
եան իտէրիլ քի, կէշէն ճիւմա իրթէսի
ախաւմ վէ սապաճ պաշա պաշա իքի
տէֆա զազէթա չըգարմըլ իքէն, սաթը-
շըմըլ էվմիլէր հալինտէ գալմաեղպ, իւ-
լա հէր նիւսխէսինտէն 400 էր նիւսխէ-
տէն զիեատէ ֆիւրուլթ օլունմուշ, վէ
հասէտճիլէրին մանգուլնիյեթիլին մու-
ճիպ օլունշ տուր :

Թէքրարէն սէյլէրիլ, տիւշմէնլէր հէր

նէ սէյլէր իսէ սէյլէսին, Մանգուլմէ է-
հալիլէ խրտմէթ իտիպ, քէնտի խայր ու
մէնֆաւթընը խապէր վիրմէքլիսի, ֆի-
քիրլէրի թէնվիր իթմէքլիսի, վէ իսիլէք-
լէրի մէտհ իտիպ, ֆէնալըգլարը ֆաս-
ու գէմմ իտէրէք, հէրքէսի ֆէնալարտան
սագընարմաղըլըք քէնտույէ պիր մէպտէ
իթմիշ, վէ ապա պու թարիգտէն շաշ-
մաեղպ, իլլա էօլլէնճէյէ գաւտար օլ ու-
ղուրտա չալըշաճագ, վէ քէնտի միւքեա-
ֆաթընը անճագ էօլտիւքտէն սօնրա պէք-
լէյէճէք տիր : էմմա, էկէր էհալինին ֆէ-
նալըլընա չալըլմըլ օլաուղու, ալէմմաճ-
քէմէսինտէ թէպէյեիւն իտէր վէ հիւքմ
օլունուր իսէ, քէմալի էսէֆ իլէ շիմ-
տիտէն մէգարմըլ թաշընտա սիճիլիմի-
զին եազըլմասընը վախիլէթ իտէրիլ :
Եօգ էկէրշի մուղայիլի օլարագ, վէ պի-
զիմ իւմիտի գալիմիլտէն պուլունտուղու
կիպի, 50-100-200 վէ տաճա զիեատէ սէ-
նէլէրտէն սօնրա, նէրուհ, նէ տուլըլ,
նէ մէպտէ, վէ նէ թարիգէ խրտմէթ
իթմիշ օլունուլմուլ թանըլըր, վէ թէ-
շէքքիւրէ շաեան կէօրիւլիւր իսէ, պիլ-
տէ շիմաիտէն իգհարը թէշէքքիւր իտէ-
րիլ :

Շու միւնաեպէթ իլէ շունու տախի
ուլունթմաեղ սէյլէմէյէ քի, տիւշմէն-
լէրին պիր իշիմ սուտա պօղմագ իսթէ-
տիքլէրի Մանգուլմէ եիւգիւնտէն պու
կիւնքի կիւն ալ չօգ եիկիլմիտէն միւթէ-
ճալուգ քէսան կէշինմէքտէ օլունուլտան
պաշագ, թաշալարտա րէք չօգ մաղըլմ
ու մաղտուրլարըն նիշէ խուսուլարտա
թէնվիր ու թէսէլ իսիլի տախի մուճիպ
օլմագտա տոր :

— Գուտուլ շէրիֆ հիւքիւմէթ թէր-
ճիւմանը իսթիլիստի էֆէնտիյէ լիւթ-
պէի սալիսէ թէվճիհ պուլըլմուլ շունուր :

— Մէսմուլթա կէօրէ, ֆարիս սէ-
ֆարէթի սէնիյեէսի մասլահաթ կիւզար-
լըլընա սէֆարէթ սէրքեաթիպի իգէլթ-
լու Ֆախրի պէյ թայեին գըլնմըլ տոր :

— Գալթա սէրայընտա իճթիմա ի-
տէն սըհհիլէ գօնֆէրանսը ազալարը,
իշ պու սալը կիւնիւ սօնտէֆա օլարագ
աշտի էնճիւմէնի միւգաքէրէ իլէ, չար-
շէմպիհ կիւնիւ տաղըլմըլ, վէ Ֆրանսա
վէ Բուսիա տէվլէթլէրի ճանիպինտէն
թայեին գըլնման մէմուլըլար չարշէմպիհ
կիւն կիթմիլլէր տիր :

— Պու կիւնլէրտէ զազէթամըլա միւշ-
թէրի օլմաեա լաղալէթ իտէն զաթլար
թարաֆընտան, միւվէգիմիլին կիւն կիթ-
մէսի հագընտա թէշէքքի չօղալմըլ օլ-
տուղունտան, պու կիւնտէն սօնրա շու-
գուսուրուն տէֆինէ չալըշաճագ տոր :

— Տիւնքի կիւն մաքինամըլճա պօ-
ղուգլուգ վուգու պուլտուղունտան,
Մանգուլմէմիլին պաշագ եէրտէ պաշըլմա-

սը ճիհէթլէ պիրագ կիւն գալմըլ իսէ, պու
կիւն թալիլ օլունտուղու թագտիրտէ,
եարըն տախի կէշէն ճիւմա իրթէսի կի-
պի իքի զազէթա չըգարմագ նիյէթիտէ-
լիլ :

— Նասըլ քիսէյլէտիլիք Մանգուլմէ-
միլին իլք ալթըլ ալըգ տէվրի պիթմիշ,
վէ միւշմէթլէրիլմիլտէն խայլիճէ քէսա-
նըն միւտտէթի իշ պու նիւմէրտան հու-
լուլ իլլէմիշ օլունուղունտան, պիր իքի
կիւնէ գաւտար միւվէգիլմիլտէ թէքրարէն
իսթէթիպ իսթմէյէճէքլէրինի, վէ իս-
թէտիքլէրի հալտէ կէլէճէք հաթթաուտան
պէտ իլէ պէսէլինի էտայէ հիմմէթ իս-
լէմէլէրինի րէճա իտէրիլ :

ՄԱՆՁՈՒՄԷԻՍԷ ՄԱԽՍՈՒՄ ԹԵԼԵԿՐԱՖ

Փարիս, 26 սեպ. ախալմըն սաաթ 5
վէ 45 տագըգաւընտա :

Օսմանլը ֆօսուլարը
Փարիս 52-53

Մօնիթէօրիւն ախալմըլ րուգնամէսինտէ
օգունտուղունա կէօրէ, կիրիտ իիւթիլալ ի-
լէրու կիթմէմէքտէ տիր : Մուսթաֆա բաշա
հագընթլէրինի օրաեա մուվաալէթլէրի պիւ-
լիւք թէսիր իլլէմիշ տիր : Շու զայլէնին
հիւսնի հալ իւղրէ թէսիլլէ րէգլը օլունա-
ճաղը հալեա մէմուլտէն պուլունմագտա տոր :

Փարիս, 26 սեպտեմբեր, ախալմըն սաաթ
5 վէ 5 տագըգաւընտա :

Լօնտրա 541-2
Փարիս 52-53

Բրուսիա միլլէթ մէնլիսի, իսթիլարագ օ-
լունմաւընա րէյ վէրմիշ տիր :

Մ. տը Պիլմարըն նուլթուլունտան, Բը-
րուսիա տէվլէթլինի, զաղաւըլըլ օլան մէն-
ֆաւթլարըն հըֆղ ու վիղայէսինէ, վէ խա-
ղինէնին տայիմա գէնկին օլմասընա պօրծու
վէ հաղըր պուլունաճաղը անալըլմըլ տոր :

Գօրէնսքօնտանս վէ էնտէրանտանս Պէլ-
նամ զազէթալարըն գալիլէն սէյլէտիքլէրինէ
նէղարէն, Մըսըր վալիի վալեաշանը հաղըթ-
լէրի, Մըսըր հիւքիւմէթլինի հիւքիւմէթի
մէշըրուլէ հէյեթիլին վագ իտէճէքլէր տիր :

Ֆրանսանըն ճանիպի ճէնուպիսի մէրքէ-
զինտէ, րէք չօգ եաղմուրլար եաղըլ վէ
պաղը եէրլէրի սու պաւմըլ տոր :

ԲԵՍՄԻ ԹԵԼԵԿՐԱՖ
ՕՍՄԱՆԼԸ ՖՕՆՏՕԼԱՐԸ
ԷՅԱՄՍԸ ՈՒՄՈՒՄԷԻՍԷ

Փարիս, 27 սեպտեմբեր :

Փարիս 52-11
Լօնտրա 52

1865 սէնէսի իսթիլարագը 245
1865 » » 245

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ
ԿԱՐԱԳԵՏ Յ. ՓԱՆՈՍԻԱՆ

ԼԵՎԱՆԹ ՀԵՐԱԼՏԸՆ ԹԱՊԻԱՆԷՍԻՆՏԷ
ԳԵՏ-ՕԼԻՄՊԻԱ ՏՕՂՈՒ ԵՕԼՏԱ, ՖՕՐՕՐԱՏ ԱԳՈՒԼԷ
ԳՐԱԶԷՐԼԷՐ ԳԱՐԵՆՏԸՆԱ ՆՈՒՄԵՐՈ 549 :